

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2818/2019
16.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА, ББ, ВВ, ГГ и ДД, свих из Новог Пазара, које заступа пуномоћник Неримин Ајдиновић, адвокат из ..., против тужених ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар, кога заступају пуномоћници Снежана Митровић, адвокат из ... и Мирсад Мудеризовић, адвокат из ... и Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, ради поништаја уговора, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3449/18 од 12.03.2019. године, у седници одржаној 16.07.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3449/18 од 12.03.2019. године, тако што **СЕ ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Основног суда у Новом Пазару П 608/16 од 24.10.2016. године, у ставу првом изреке.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар да тужиоцима накнади трошкове поступка у износу од 853.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П 608/16 од 24.10.2016. године, ставом првим изреке, утврђено је да је уговор о купопродаји непокретне имовине који је закључен дана 30.03.2009. године пред Општинским судом у Новом Пазару, под посл.бр. О бр. .../... између АД „Дежева намештај“ из Новог Пазара, као продавца и ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар као купца, а којим су продате непокретности, ближе означене у том уговору, ништав и као такав не производи правно дејство. Ставом другим изреке, обавезан је тужени ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар да тужиоцима као солидарним повериоцима на име накнаде парничних трошкова плати износ од 710.000,00 динара, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3449/18 од 12.03.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца да се утврди да је ништав уговор о купопродаји непокретне имовине који је закључен 30.03.2009. године, пред Општинским судом у Новом Пазару, под посл.бр. Ов бр. .../... између АД „Дежева намештај“ из Новог Пазара, као продавца и ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар као купца, а којим су продате непокретности, ближе означене у ставу првом изреке ове пресуде. Ставом другим изреке, обавезани су тужиоци да туженом на име трошкова парничног поступка исплате солидарно 414.050,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11...55/14) и утврдио да је ревизија тужилаца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су били радници АД „Дежева намештај“ Нови Пазар и акционари овог предузећа, према коме имају нереализована потраживања, сходно одлукама Општинског суда у Новом Пазару. Услед проблема у пословању предузећа АД „Дежева намештај“ Нови Пазар, Привредни суд у Краљеву је решењем посл.бр. VII-Ст 36/2010 од 14.04.2010. године, покренуо претходни стечајни поступак ради утврђивања стечајних разлога, уз одређивање износа потребног за предујмљивање ради спровођења поступка стечаја. Услед неуплате потребних средстава, решењем истог суда посл.бр. VII-Ст 36/2010 од 30.07.2010. године, утврђена је испуњеност стечајног разлога и уједно је отворен и закључен стечајни поступак над овим предузећем, уз назнаку да имовина стечена од дужника прелази у својину Републике Србије. Назначено решење је постало правноснажно 18.10.2010. године. Управни одбор предузећа АД „Дежева намештај“ Нови Пазар, у саставу председник одбора ЂЂ и чланови ЕЕ и ЖЖ је на седницама Управног одбора на које није позван члан УО ГГ, одржаним дана 02.02.2009. године, 06.02.2009., 27.02.2009. године заседао и донео одлуку о продаји непокретне имовине која је назначена у спорном уговору, с тим што је у првој одлуци као минимална цена био одређен износ од 12.000.000,00 динара, потом је као минималан износ био одређен износ од 7.500.000,00 динара, а потом у последњој одлуци није ни назначен износ продаје. Тужени ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар, који је иначе власништво супруге председника УО ЂЂ, је доставио понуду за куповину предметне имовине уз понуду цене од 4.500.000,00 динара за исту. Након тога је УО, кога су чинили председник ЂЂ, члан ЕЕ и ЖЖ, у својству записничара, донели одлуку која се води под бр. 101 предузећа АД „Дежева намештај“ Нови Пазар, о прихватању понуде ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар, која се односи на куповину предметне непокретне имовине. Дана 30.03.2009. године закључен је уговор о купопродаји назначене непокретне имовине за износ од 4.500.000,00 динара. Уговор је оверен код Општинског суда у Новом Пазару под ознаком Ов.бр. .../... од 30.03.2009. године. У име продавца уговор је потписао заступник ЖЖ, а у име купца ЗЗ.

Скупштина акционара није била обавештена нити је дала сагласност да се изврши предметна продаја. Пресудом Општинског суда у Новом Пазару К 1532/12 од 02.04.2013. године, ЖЖ, 33 и ЂЂ оглашени су кривим што су током 2009. године, када су могли да схвате значај дела и управљају својим поступцима, и то ЂЂ који је откупио заједно са ИИ већи део пакета акција АД „Дежева намештај“, па је потом изабран за председника УО, затим заједно са ЖЖ на Управном одбору без сагласности скупштине акционара донео одлуку о продаји имовине АД „Дежева намештај“, одређујући при том 1/10 цене од стварне која је износила 45.000.000,00 динара, а потом закључио уговор о купопродаји непокретне имовине (за износ од 4.500.000,00 динара, а да претходно нису испоштовали законску процедуру која је налагала да одлуку о продаји имовине предузећа објаве у средствима јавног информисања), са купцем ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар, чији је сувласник ЈЈ. На тај начин су прибавили противправно имовинску корист наведеном предузећу око 40.000.000,00 динара, с тим што купац није извршио плаћање ни уговорене купопродајне цене, иако је постао власник назначене непокретне имовине, а при чему су исти били свесни да је њихова радња забрањена, што су и хтели, чиме су извршили кривично дело злоупотребе овлашћења у привреди из члана 238. став 2. у вези члана 1. тач. 1. и 4. Кривичног закона. У току трајања овог поступка, решењем Привредног суда у Краљеву је 30.07.2010. године закључен је поступак стечаја над дужником АД „Дежева намештај“ Нови Пазар, а које је донето на основу члана 153. Закона о стечају и АД „Дежева намештај“ Нови Пазар је брисан из Регистра привредних субјеката. Поступак је правноснажним решењем првостепеног суда од 23.08.2011. године настављен према туженој Републици Србији, те се на страни туженог у овој правној ствари од тог тренутка јавља ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар и Република Србија. Тужиоци су тражили да се утврди да је ништав уговор о купопродаји закључен између АД „Дежева намештај“ и туженог ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар, а на основу члана 103. ЗОО, и у смислу члана 109. ЗОО, чињеницом да су акционари и повериоци АД „Дежева намештај“, као продавци из тог уговора.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је усвојио тужбени захтев из разлога што приликом доношења одлуке о продаји имовине предузећа, која одлука је донета од стране чланова УО, на седници није присуствовала ГГ, иначе члан УО нити је иста била позивана. Осим тога одлука о продаји имовине предузећа донета је без сагласности и одобрења скупштине акционара, што је било неопходно сходно одредбама Закона о привредним друштвима који је био на снази у спорном периоду, јер је члан 290. тог закона изричито прописао да скупштина акционара одлучује, поред осталог, и о повећању или смањењу основног капитала, расподели добити и покрићу губитака и др. Из тога произилази противправност оваквог поступања од стране УО, а у прилог незаконитости и намере незаконите купопродаје је и сама чињеница да је ХНТ-ПРОМ ДОО, Нови Пазар вршио уплату доприноса за АД „Дежева намештај“ и то уплатама извршеним пре закључења спорног уговора и то 28.01.2009. године до 30.01.2009. године и од 20.02.2009. године. Првостепени суд закључује да је предметни уговор закључен у личном интересу председника УО ЂЂ, обзиром да је предузеће ХНТ-ПРОМ ДОО, предузеће његове супруге, те да је ЂЂ приликом доношења одлуке поступао и био у сукобу интереса. Тиме је повређена и одредба члана 33. Закона о привредним друштвима – повреда дужности лојалности, те би сходно члану 35. Закона о привредним друштвима било основа да се утврди да је такав уговор ништав. Сходно члану 109. тачка 1. ЗОО суд на ништавост пази по службеној дужности, па је сходно свему напред наведеном, усвојио тужбени захтев.

Другостепени суд није прихватио овакво становиште првостепеног суда, па је након спроведене расправе донео пресуду и одбио тужбени захтев тужилаца као неоснован. У прилог своје правне аргументације другостепени суд налази да је чланом 154.став 2. Закона о стечају предвиђено да након правноснажности решења из члана 153.став 1.тог закона имовина стечајног дужника прелази у имовину Републике Србије, чиме се не дира у раније стечена права обезбеђења и приоритетног намирења поверилаца на предметној имовини, те да Република Србија не одговара за обавезе стечајног дужника. Како тужиоци нису истицали чињеницу да имају раније стечена права обезбеђења и приоритетног намирења на имовини која је предмет спорног уговора о купопродаји а Република Србија није универзални правни следбеник АД „Дежева намештај“ Нови Пазар, а није ни страна уговорница уговора за који тужиоци траже да се одреде да је ништав, то није пасивно легитимисана у овој правној ствари, тако да на страни тужених нема потпуне пасивне легитимације. Даље, другостепени суд истиче да је одлуком Уставног суда РС бр. 71/2001 од 25.07.2012. године, утврђено да одредбе члана 150.-154. Закона о стечају нису у сагласности са Уставом. Према члану 58. став 1. Закона о Уставном суду, прописано је да кад Уставни суд утврди да закон није у сагласности са Уставом, тај закон престаје да важи са даном објављивања у "Службеном гласнику РС". У овом случају нико од заинтересованих лица (тужилаца) у року од шест месеци од дана објављивања наведене одлуке Уставног суда у "Службеном гласнику РС" није поднео предлог за измену правноснажног решења Привредног суда у Краљеву посл.бр. VII Ст 36/2010 од 30.07.2010. године, па како је решење донето пре објављивања одлуке Уставног суда, а није поднет предлог за измену тог решења у смислу члана 61. став 1. и 2. Закона о Уставном суду, то значи да је то решење и даље на правној снази и производи правно дејство. При томе, другостепени суд закључује да је без правног значаја у овој правној ствари да ли је уговор о купопродаји ништав у смислу члана 103. ЗОО, јер су тужиоци као акционари брисаног предузећа АД „Дежева намештај“, своја права, уколико су им повређена, могла остварити тако што су на основу решења Привредног суда у Краљеву Ст 36/2010 од 14.04.2010. године могли уплатити на име предујма трошкова за спровођење поступка стечаја (износ наведен у том решењу), чиме би се спречило доношење решења о закључењу поступка стечаја у складу са чланом 153. Закона о стечају, након чега би се поступак наставио према предузећу АД „Дежева намештај“ Нови Пазар, које правно лице је било пасивно легитимисано у овој правној ствари и након доношења одлуке Уставног суда. Другостепени суд закључује да је без значаја чињеница да тужиоци нису обавештени о покретању предстечајног поступка, нити су били упознати са одлуком Привредног суда у Краљеву од 14.04.2010. године, а из разлога што је назначена одлука објављена на огласној табли Привредног суда у Краљеву, чиме су сва заинтересована лица, а тиме и тужиоци, имали могућност да се са истом упознају.

По оцени Врховног касационог суда, овакав став другостепеног суда је неприхватљив. Закључак да су тужиоци могли након доношења одлуке Уставног суда и оглашавањем неуставних одредби чл. 150-154. Закона о стечају, да покрену поступак за измену решења Привредног суда у Краљеву Ст 36/2010 од 30.07.2010. године, је неприхватљив. Ово из разлога што тужиоци уопште нису ни били странка у том поступку. Другостепени суд тумачењем налази да су тужиоци изгубили своје право јер нису покренули поступак за измену назначеног решења, а истовремено се позива и на чињеницу да су одлуком Уставног суда оглашене неуставним одредбе члана од 150.-

154. Закона о стечају и тако упада у одређену контрадикторност. Поступак за утврђивање ништавости спорног уговора није ни у каквој вези са стечајним поступком. Тужиоци су могли да поднесу захтев за утврђивање ништавости назначеног уговора без обзира да ли се водио или не стечајни поступак, а то је могло да учини свако заинтересовано лице, сходно члану 109. Закона о облигационим односима. Чињеница је да је након окончања поступка стечаја над АД „Дежева намештај“, остатак имовине пренет на Републику Србију. Стога је погрешан закључак првостепеног суда да на страни Републике Србије нема пасивне легитимације. Овде се не ради о правном следбеништву у смислу уласка у права и обавезе сходно одредбама Закона о привредним друштвима, већ се ради о преласку остатка имовине са стечајног дужника на Републику Србију и у таквом случају Република Србија одговара до висине преузете имовине за обавезе тог предузећа према повериоцима, који из одређених разлога нису успели да се наплате у стечајном поступку. Фактичко правно следбеништво у овом случају има много шире дејство у односу на одговорност према повериоцима услед преузимања имовине над привредним друштвом над којим је окончан стечајни поступак. При свему овоме, Врховни касациони суд налази да је првостепени суд правилно оценио да је предметни уговор ништав и разлоге које даје првостепени суд у свему прихвата и Врховни касациони суд. Очигледно је да је донета одлука о продаји имовине привредног субјекта АД „Дежева намештај“ Нови Пазар, мимо законске процедуре без одлуке скупштине акционара, чиме је повређена одредба члана 290. Закона о привредним друштвима, којом је било предвиђено да скупштина акционара одлучује, поред осталог, о повећању или смањењу основног капитала, расподеле добити или покрићу губитака и др. Осим тога, не може се изгубити из вида и чињеница да су председник УО и ИИ, као и ЖЖ, пресудом Основног суда у Новом Пазару осуђени због извршеног кривичног дела злоупотреба овлашћења у привреди из члана 238. став 2. у вези става 1. тач. 1. и 4. Кривичног закона, а као предмет извршења кривичног дела им се управо ставља на терет продаја имовине предузећа АД „Дежева намештај“, мимо свих законских прописа. Стога је у овој правној ствари, поред поменутих одредаба Закона о привредним друштвима, имало основа примени одредбе члана 103. Закона о облигационим односима, а што је све другостепени суд погрешно оценио и сходно томе донео незакониту одлуку и погрешно применио материјално право.

На основу изнетог, Врховни касациони суд је применом члана 416. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Одлука о трошковима поступка донета је у складу са члана 165. став 1. у вези члана 153. став 2. ЗПП, при чему су тужиоцима признати следећи трошкови и то на име стручног састава тужбе у износу од 67.500,00 динара (троструки износ од 22.500,00 динара), за састав једног прецизираног поднеска од 28.07.2011. године у износу од 67.500,00 динара, за заступање тужилаца на седам одржаних рочишта, укупно од 504.000,00 динара (троструки износ од 24.000,00 динара што по рочишту износи 72.000,00 динара), на име таксе за одлуку износ од 71.300,00 динара, на име стручног састава ревизије износ од 135.000,00 динара, на име таксе за одлуку по ревизији износ од 142.600,00 динара, што све укупно чини износ од 853.000,00 динара, а све у складу са одредбама Закона о адвокатској тарифи из Закона о судским таксама. Остали трошкови тужиоцима нису признати, из разлога што исти нису били неопходни (одлагана рочишта), јер није постојала кривица тужених, а нису признати ни трошкови

- 6 -

за таксу за одговор на жалбу пред другостепеним судом, јер писање одговора није било неопходно.

**Председник већа-судија
др Драгиша Б. Слијепчевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић